

Sygn. akt I Ca 16/18

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Włodzimierz Wójcicki
Sędziowie:	Wiesława Kozikowska Andrzej Kordowski (spr.)
Protokolant:	Alicja Gładysiak

po rozpoznaniu w dniu 15 lutego 2018 r. w Łomży

na rozprawie sprawy

z wniosku Z. B.

z udziałem K. B. (1), L. B., A. B.,

D. N., Z. N., J. N., R. B., L. D., L. C., K. B. (2)

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji wnioskodawcy Z. B.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Grajewie

z dnia 18 sierpnia 2017 r. sygn. akt I Ns 88/15

postanawia

I. apelację oddalić,

II. zasądzić od Z. B. na rzecz R. B. kwotę 360 złotych tytułem kosztów instancji odwoławczej.

Wiesława Kozikowska W. A. K.

I Ca 16/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Z. B. złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy po ojcu T. B., zmarłym 26.04.2004 r. w K.. Wskazał, że do kręgu spadkobierców ustawowych należy on oraz jego rodzeństwo - R. B., K. B. (1), L. B., A. B., P. B. i L. D..

W uzasadnieniu podał, że spadkodawca pozostawił po sobie testament notarialny sporządzony w dniu 24.03.2004 r. przed notariuszem J. K., prowadzącym Kancelarię Notarialną w G., w którym do całości spadku powołał swoją córkę R. B.. W toku postępowania prowadzonego pod sygn. VIII Ns 17/13 (I Ns 275/10), został powołany biegły z zakresu medycyny sądowej, który w sporządzonej opinii stwierdził, że spadkodawca T. B. w dniu sporządzenia testamentu nie był w stanie świadomie wyrazić swojej woli, a tym samym oświadczenie woli wyrażone w formie testamentu zostało dotknięte wadą braku świadomości przy wyrażeniu decyzji

Uczestniczka postępowania R. B. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po R. B. na podstawie testamentu otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Grajewie wraz z wnioskiem o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych, celem ustalenia czy spadkodawca w dacie testowania znajdował się w stanie pozwalającym na swobodne i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Kurator uczestniczki postępowania K. B. (3) - r.pr. G. J. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po T. B. na podstawie ustawy

Uczestnik postępowania L. B. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po T. B. na podstawie ustawy (k. 300odwr.).

Sąd Rejonowy w Grajewie postanowieniem z dnia 18 sierpnia 2017 roku, sygn. akt I Ns 88/15 stwierdził, że spadek po T. B. s. A. i F. zmarłym dnia 26.04.2004 r. w m. K. mającym ostatnie miejsce zwykłego pobytu w m. K. na podstawie testamentu notarialnego z dnia 24.03.2004 r. Repertorium A Numer (...) sporządzonego w Szpitalu (...) w G. przed notariuszem J. K., otwartego i ogłoszonego w Sądzie Rejonowym w Grajewie w dniu 1.09.2010 r. nabyła córka R. B., c. J. i T. w całości; przyznał kuratorowi uczestniczki postępowania K. B. (2) - radcy prawnemu G. J. wynagrodzenie w kwocie 442,80 złotych (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy), w tym 82,80 złotych (osiemdziesiąt dwa złote osiemdziesiąt groszy) podatku od towarów i usług, którą to kwotę nakazał wypłacić tymczasowo z sum budżetu Skarbu Państwa; nakazał pobrać od wnioskodawcy Z. B. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Grajewie kwotę 5.582,06 złotych (pięć tysięcy pięćset osiemdziesiąt dwa złote sześć groszy) tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa; nakazał pobrać od uczestniczki postępowania R. B. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Grajewie kwotę 976,90 złotych (dziewięćset siedemdziesiąt sześć złotych dziewięćdziesiąt groszy) tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa; oddalił wniosek wnioskodawcy Z. B. o zasądzenie od uczestników kosztów postępowania.

W uzasadnieniu postanowienia sąd I instancji ustalił, że w dniu 26.04.2004 r. zmarł w K. T. B. s. A. i F.. W dacie śmierci był wdowcem, pozostawił dzieci.

W dniu 24.03.2004 r. w Szpitalu (...) w G. spadkodawca T. B. sporządził ważny testament przed notariuszem J. K., w którym do całości powołał swoją córkę R. B.. Spadkodawca w chwili jego sporządzenia był w stanie świadomie i swobodnie podjąć decyzję, nie działał też pod wpływem błędu czy groźby.

Sąd I instancji wskazał, że stosownie do art. 926 § 1 k.c. powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu, zgodnie zaś z §2 przywołanego przepisu - dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał nie chce lub nie może być spadkobiercą.

W niniejszej sprawie spadkodawca T. B. pozostawił testament sporządzony w formie aktu notarialnego.

Zgodnie z art. 945 § 1 pkt 1 k.c. testament jest nieważny jeżeli został sporządzony w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. W judykaturze SN oraz literaturze prawa cywilnego wskazuje się, że oświadczenie woli testatora jest świadome jeżeli w czasie sporządzania testamentu nie występowały żadne zaburzenia świadomości a testator jasno i wyraźnie zdawał sobie sprawę, że sporządza testament określonej treści. Z kolei oświadczenie testatora jest swobodne, jeżeli spadkodawca nie kieruje się motywami intelektualnymi lub pobudkami uczuciowymi, mającymi charakter chorobowy, nie pozostaje pod dominującym wpływem czyjejkolwiek sugestii i zachowuje wewnętrzne poczucie swobody postępowania. Stany określone w art. 945 § 1 pkt 1 k.c. ^ obejmują także stan ciężkiej choroby testatora, doprowadzający do wyczerpania się organizmu i siły woli tak, że nie jest zdolny,

mimo posiadania świadomości, do przeciwstawienia się zewnętrznym wpływom, np. naciskom (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2011 r., sygn. akt I CSK 115/11, Lex nr 1112728). Testament jest nieważny także wówczas, gdy został sporządzony pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści, jak i pod wpływem groźby, o czym stanowi treść art. 945 § 1 pkt 2 i 3 k.c.

W rozpoznawanej sprawie nie zachodziła żadna z powyższych okoliczności. Sporządzony przez T. B. testament jest ważny, co wynika z treści dwóch opinii sporządzonych w niniejszej sprawie. Z opinii sporządzonej przez biegłego sądowego J. C. wynika, że T. B. w dacie testowania znajdował się w stanie pozwalającym na swobodne i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Testator był osobą wystarczająco zorientowaną w swojej sytuacji życiowej, zdrowotnej i emocjonalnej. Wystarczająco dobrze oceniał, co łączyło go z poszczególnymi osobami z rodziny, by dokonać aktu oświadczenia woli w sposób wyraźny (k. 136-163). Koherentne zapatrywanie zostało wyrażone w opinii sądowno-psychiatrycznej sporządzonej przez Klinikę (...) w Ł.. W opinii wskazano, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie wskazuje, aby spadkodawca T. B. w dacie sporządzenia testamentu znajdował się w stanie wyłączającym zdolność świadomego i swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenia woli. Wydając przedmiotową opinię biegli mieli na uwadze treść opinii wydanej w sprawie VIII Ns 17/13 - k. 116-118, co jednoznacznie wynika z jej treści (k. 250-257).

Sąd Rejonowy podzielił wnioski zawarte w ww. opiniach, gdyż biegli sporządzający ww. opinie są specjalistami w swoich dziedzinach, posiadają bogatą wiedzę, a także doświadczenie zawodowe. Nadto wnioski zawarte w tych opiniach zostały uzasadnione w sposób logiczny i precyzyjny. Nie ujawniły się żadne okoliczności, na podstawie których można by zakwestionować poziom wiedzy lub bezstronność biegłych, a zatem ich opinie winny leżeć u podstaw ustaleń dot. stanu T. B. w chwili sporządzenia testamentu. Tym samym Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych, albowiem potrzeba powołania innych biegłych powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii.

O wynagrodzeniu kuratora orzeczono w punkcie 2 postanowienia na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1476) w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804.). Zdaniem tut. Sądu wynagrodzenie w wysokości 442,80 zł jest kwotą adekwatną do nakładu pracy kuratora oraz rodzaju i zawłości sprawy.

Jednocześnie Sąd nakazał pobrać od wnioskodawcy Z. B. kwotę 5.582,06 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa na opinię sądową, o czym orzeczono w punkcie 3 postanowienia. Wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii zespołu biegłych (instytutu) został bowiem złożony przez pełnomocnika wnioskodawcy. Wnioskodawca został zobowiązany (k. 246odwr.) do uiszczenia zaliczki na poczet tej opinii, pod rygorem obciążenia kosztami opinii w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Zaliczka nie została uiszczona. Podstawą powyższego rozstrzygnięcia stanowiły przepisy art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W punkcie 4 postanowienia nakazano pobrać od uczestniczki postępowania R. B. kwotę 976,90 zł tytułem zwrotu wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa. Na ww. kwotę składa się wynagrodzenie kuratora oraz wydatki poniesione przez Skarb Państwa w związku z opinią biegłego sądowego J. C. (k. 183). Uczestniczka postępowania wnioskowała o dopuszczenie tego dowodu, przy czym uiszczone przezeń zaliczki na wystarczyły w zupełności na pokrycie wynagrodzenia biegłego.

Sąd jednocześnie oddalił wniosek wnioskodawcy o zasądzenie od uczestników na jej rzecz kosztów postępowania. Zdaniem tut. Sądu brak jest podstaw do odejścia od zasady wyrażonej w przepisie art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono, jak w sentencji.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pełnomocnik wnioskodawcy.

Postanowieniu zarzucił rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zapadłego w niniejszej sprawie orzeczenia, w szczególności art. 227 k.p.c. w zw. z art. 278 k.p.c., poprzez oddalenie wniosku pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych, podczas gdy potrzeba ich powołania wynikała z okoliczności sprawy, t.j. oczywistej sprzeczności przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu opinii z załączoną do akt sprawy opinią sporządzoną przez (...) Medyczny w B. z dnia 20 grudnia 2011 r. oraz wynikającym ze zgromadzonego materiału dowodowego stanem faktycznym niniejszej sprawy, zgodnie z którym w dacie sporządzenia testamentu spadkodawca był 87 letnim , chorym człowiekiem przyjętym na oddział szpitalny, a w ramach funkcjonowania na nim: błędził po oddziale, był nielogiczny i wymagał stałej opieki pielęgniarskiej, co stoi w sprzeczności z twierdzeniami przeprowadzonych w niniejszym postępowaniu opinii i karze poddać w wątpliwość możliwość zorganizowania przez spadkodawcę skomplikowanego logistycznie przedsięwzięcia jakim jest sporządzenie testamentu, poza siedzibą kancelarii notarialnej, a co skutkowało biednym przyjęciem, iż spadkodawca w dacie sporządzania testamentu znajdował się w stanie pozwalającym na swobodne wyrażenie opinii i świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli,

Na podstawie art. 380 k.p.c. wniósł o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy z instytutu naukowego lub naukowo-badawczego na okoliczność tego czy spadkodawca T. B. w dacie sporządzenia testamentu znajdował się w stanie pozwalającym na świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 386 § 1 k.p.c. wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia i stwierdzenie, iż spadek po T. (...) s. A. i F. zmarłym dnia 26 kwietnia 2004 r. w m. K., mającym ostatnie miejsce zwykłego pobytu w m. K., nabyli na mocy ustawy wnioskodawca i uczestnicy postępowania w częściach równych,
2. orzeczenie o kosztach postępowania według norm prawem przepisanych,

Działając z dalece posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek nieuwzględnienia powyższego wniosku, wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 3 poprzez odstąpienie od obciążenia wnioskodawcy Z. B. kosztami postępowania,

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest niezasadna. Ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji sąd odwoławczy przyjmuje za własne, bez konieczności uzupełnienia postępowania dowodowego. Również wykładnia przepisów prawa materialnego, będąca podstawą rozstrzygnięcia oraz ocena zebranego materiału dowodowego, dokonana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, w pełni zasługuje na akceptację.

W sprawie nie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego oraz procesowego,

Sąd Rejonowy wskazał na jakich dowodach oparł swoje rozstrzygnięcie, którym dał wiarę, a którym odmówił waloru wiarygodności, w szeroki i szczegółowy sposób określił sposób rozumowania oraz dokonał właściwej interpretacji przepisów art. 945 § 1 pkt 1 kc. dotyczących przesłanek ważności testamentu.

Żądanie apelującego o dopuszczenie dowodu z opinii innego zespołu biegłych nie zasługuje na uwzględnienie. Bezspornym jest, iż w przedmiotowej sprawie dopuszczono trzy opinie biegłych na okoliczność czy testator w dacie sporządzenia testamentu znajdował się w stanie pozwalającym na świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenia woli. Trzecia opinia została sporządzona przez (...) Medyczny w Ł., która to opinia potwierdziła stanowisko zawarte w opinii biegłego psychiatry J. C.. Sąd I instancji dokonał oceny wszystkich opinii dopuszczonych w przedmiotowej

sprawie i na bazie pozostałego materiału dowodowego, w szczególności osobowych źródeł dowodowych doszedł do słusznego przekonania o ważności sporządzonego testamentu.

Pełnomocnik wnioskodawcy ponadto nie zgłosił zastrzeżenia w trybie art. 162 kpc, na decyzje sądu I instancji o oddaleniu wniosku o dopuszczeniu dowodu z opinii innego zespołu biegłych. Zgodnie z dyspozycją art. 162 kpc zdanie drugie „Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba, że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod uwagę z urzędu, albo, że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy.”

Uzasadnienie apelacji nie wskazuje żadnych nowych okoliczności i wiarygodnych dowodów, które mogłyby być podstawą zmiany zaskarżonego postanowienia, stanowi więc jedynie polemikę z prawidłową oceną dokonaną przez sąd I instancji.

Nie zasługuje również na uwzględnienie wniosek o zmianę postanowienia w zakresie pkt 3 tj. obciążenie wnioskodawcy kwotą 5.582,06 zł. Wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii zespołu biegłych (instytutu) został bowiem złożony przez pełnomocnika wnioskodawcy. Wnioskodawca został zobowiązany (k. 246odwr.) do uiszczenia zaliczki na poczet tej opinii, pod rygorem obciążenia kosztami opinii w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie. Zaliczka nie została uiszczona, w związku z tym właściwym było obciążenie wnioskodawcy tą kwotą w orzeczeniu końcowym.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy art. 520§3kpc. Koszty te obejmują wynagrodzenie pełnomocnika uczestniczki postępowania R. B..

Andrzej Kordowski W. W. K.